

Petri Cvnæi de Repvblica Hebræorum Libri III

Cunaeus, Petrus

Lvgd. Batavor., 1632

Cap. XXII. Sabbatorum abservatio Iudæis sæpe noxia in bello. Ea
superstitio animis hominum exempta per Mathiam Hassamonæum.
Stratonicæ febriculosa pietas. Auspicioꝝ atque omnium vis à
Mosollamo, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65527](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65527)

pionem adducit, magis ex vero est, & militum Iudæorum summam constantiam in retinendis patriis legibus arguit. Ex Hecatæi enim, maximi scriptoris, commentariis prodit, qua tempestate olim Alexander Babylone erat, & ad instaurandum Beli templum, quod corruerat, cunctos milites aggerere terram jubebat, solos Iudæos imperia ejus detrectasse, & verbera multa tulisse, atque graviter multatos esse, donec tandem illis & ignovit rex, & securitatem præstitit.

CAPVT XXII.

Sabbatorum observatio Iudæis sæpe noxia in bello. Ea superstitio animis hominum exempta per Matthiam Hassamoneum. Stratonica febriculosa pietas. Auspiciorum atque omnium vis à Mosollamo, acerrimo milite Iudæo, elusa. Ostenta & omina esse in potestate mortalium. Lex divina de sexuum distincto habitu non intellecta à Flavio. Adulterarum toga apud Romanos. Charondæ miles stolatus. Medorum Persarumque mollities.

DUm in his sumus, non prætermittendum est, quod Maimonides notavit, שצריך על עיירות נותים בשבת ועושין

וְעוֹשִׂין עִמָּהֶם מַלְחָמָה בַּשַּׁבָּת
Iudaos paganorum urbes, cum sabbatum est, obsidere, atque etiam praelium cum illis conferere. Sed hoc non semper profecto receptum ab illis fuit. Etenim Matthias Haslamonæus, fortissimus imperator, cujus fuit virtus toti Iudææ salutaris, primus popularibus suis persuasit, non esse hoc divinæ legi contrarium. nam antea hercle execrabilis opinio omnes tenebat, malis auspiciis & irato numine geri, quæ tali die pro se quisque, aut pro republica tentaret. Agatharchides quidem apud Flavium, dum Stratonicam deridet, quæ capta à Seleuco, occisaque est, quod in fugam se dare ob somnii cujusdam ludibrium ausa non esset, geminam Iudæorum & germanam dementiam adjungit. Captam enim Ierosolymam esse à Ptolemæo Lagi filio ait, propterea quod cives cunctos sabbatorum observatio defensione urbis prohiberet. Ac Matthias quidem Hasmonæus, uti diximus, hoc errore suos liberavit. Cæterum incessere rursus animis hominum eandem superstitionem contigit. Pompeium enim diu postea potitum urbe scimus, cunctis per sabbata desidentibus. Equidem ego Matthiam istum celsa indole virum, atque judicio rectissimo

mo

mo fuisse existimo, qui fieri quibusdam casibus posse intellexerit, ut omnia ceremoniarum anxia observatio vel laudem ferat. Vtique nullæ leges positæ necessitati sunt, quæ semper magnum humanæ imbecillitatis patrocinium fuit, & quicquid coegit, defendit. Adde, viri illud & ducis esse, non deesse fortunæ præbenti se, & oblata casu flectere ad consilium. idque valere in omnibus rebus humanis, sed maxime in bellicis, quæ ex pactis conventis non procedunt, sed ipsæ ex se multa obijciunt nec opinantibus, quæ extremum discrimen pariunt ex mora. Iam miraculi instar nobis est, Iudæum reperisse, quem incepta urgere & favori numinis instare non vetuit scrupulosa pietas. Longe diversi generis est, quod Hecataeus de milite quopiam ejusdem nationis prodidit: quod referemus tamen, quia in pectore Iudæi insignem superstitionis fuisse contemptum probat. Ait ille scriptor, se in expeditione Alexandri fuisse, contendisseque ad rubrum mare cum Iudæis aliquot equitibus, qui sese comites addiderant: interque eos fuisse Mosollamum, hominem animosissimum, qui jaculandi peritia omnes & Græcos & barbaros anteciret. ibi, cum properantem exercitum

eos pa-
obside-
confe-
cto re-
thias
rator,
taris,
non
nam
nes
mi-
e, aut
hides
toni-
o, oc-
re ob
a non
erma-
pram
emæo
cives
de-
Mat-
dixi-
Cate-
num
om-
urbe
enti-
cel-
tissi-
mo

citum augur quispiam sisteret, prop-
 terea quod alitem sedentem videbat,
 ex cujus volatu captare omen itineris
 parabat, è vestigio Mosollamum, cor-
 repta ingenti sagitta, confixisse alitem,
 atque insuper amarulento joco stulti-
 tiam eorum incussisse, qui miseram
 avem alieni consciam fati crederent,
 cum ignara sui esset. neque enim scivis-
 se eam, quantum periculi à Mosollamo
 ludæo immineret. Enimvero istud est
 sapere, non ex hariolorum responsis,
 nec è cantu sinistro oscinis, aut è tri-
 pudii solistimis pendere, sed agendo
 vigilandoque vana ostentorum ludi-
 bria antecapere. Sane quidem C. Pli-
 nius, diligens harum rerum observa-
 tor, in ipsa augurum disciplina consta-
 re ait, ¹ *neque diras, neque ulla auspicia
 pertinere ad eos, qui quamque rem ingre-
 dientes observasse se ea negaverint.* Quo
 munere divinæ indulgentiæ nullum
 esse majus fatetur. Cætera, quæ dici de-
 re bellica queunt, vix annotare libet.
 Ait Flavius, inter disciplinæ militaris
 præcepta & illud fuisse, ne in bello aut
 mulier virili, aut vir muliebri habitu
 uteretur. Enimvero quæ in Deutero-
 nomii capite vicesimo & secundo ex-
 tant,

¹ In lib. 28. cap. 2.

tant, paulo ille liberius audaciusque interpretatus in hunc modum est: Φυλάσσετε μάλιτα ἐν ταῖς μάχαις, ὡς ἐμὴ τε γυναῖκα ἀνδρική σκευὴν ἔσθ'· μήτε ἀνδρα πολὴν γυναικεῖα. Sed profecto male accepit verba numinis, quæ in Deuteronomio extare diximus. Habet enim divina ista lex non tam in militia locum, quam domi & in pace, atque in omni reliqua vita. Nolebat enim sexus utriusque apparatus cultumque perverti aut confundi immortalis Deus, propterea quod maxime contrarium id honestatierat, ad quam nos fecit ille, formavitque. Quare profecto nec usurpatum hoc aliis gentibus unquam fuit, nisi per ignominiam, & pœnæ loco. Vtique apud Romanos quo pacto ornatae pro suis virtutibus fœminæ ambulaverint, quæ convictæ adulterii erant, proditum multis autorum jocis est. ex quibus insigne est illud Martialis,

Thelin viderat in toga spadonem.

Damnatam Numa dixit esse mœcham.

Apud Græcos vero Charondas, severissimus imperator, milites suos, qui ordinem in acie deseruissent, per triduum pro concione stolatos destituit. Scio ego Medos olim stola ad talos demissa, mulierum in morem, incessisse:

& Persas quoque, id quod Xenophon in octavo Pædiæ ait, ad horum se imitationem composuisse: sed ii' populi, quoniam hercle ad mundi teporem jacebant, evirati ipso terræ cælo & solo erant. Quare infamis eorum molli- ties apud cæteros fuit, & posita in vi- tio semper est.

C A P V T XXIII.

De Iudæis, qui extra Palaestinam in aliis regnis habitavere. Gentium plurimum migrationes, & voluntaria exilia. De Iudæis Asiaticis, deque Babylonien- sibus, tum de Aegyptiis & Alexandri- nis. Pecunia ab illis Ierosolymam mis- sa. Quanta opes in sepulcro Davidis. Darius à Semiramide elusus. Iudæo- rum Hellenistarum, & Palaestinarum infensa æmulatio. Quo jure, quaque conditione apud Romanos Iudæi fue- rint post eversam sacram urbem. De polygamia.

MArcus Annæus Seneca in consola- tione, quam ad Helviam scripsit, populos quosdam enumerat, qui pa- trio solo relicto sedes suas commuta- rint, & transtulerint domicilia. Nam & in mediis barbarorum regionibus Græcas urbes esse, & inter Indos Per- sasque Macedonicum audiri sermo- nem,